

Реферат на тему: "Читання творів різних жанрів"

Тематично-літературні реферати

ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ.

Виразне читання — мистецтво синтетичне і складне.

Синтетичність і складність його залежить від дійсності, що лягла в основу твору, а також від змісту і форми її змалювання. Це значить, і від жанру твору, оскільки художня дійсність знаходить своє відбиття і в різних жанрах.

У читанки для початкових класів входять різні жанри: оповідання, казки, вірші, банки, малі фольклорні жанри (приказки, прислів'я, загадки), а також твори, близькі до художніх — науково-популярні або ділові статті.

Всякий літературний твір має свої особливості, які визначають специфіку читання. Тим більше ця особливість існує між окремими жанрами. Тому, закономірно, існує і певна різниця в читанні творів різних жанрів¹.

В усіх випадках твір треба глибоко проаналізувати, оживити перед внутрішнім зором всі картини й образи, розкрити й осмислити експресивність. (Див. розділ "Підготовка до уроку читання", стор. 94). У першому випадку, порівняно з іншими, читець має деякі полегшення: експресивність твору він передає тільки з позиції одного автора. Так, наприклад, з тим почуттям болю в душі, що й в автора, читець веде розповідь про убогість удовиної хатини; страждання вдови-поденниці та її діточок, які живуть у ній ("Удовина хата", 2,47). З почуттям ніжності і щирості розповідає про дівчинку Улянку, про те, як вона милується красою природи рідного їй лісу. ("У лісі", 3,4).

У другому випадку читання дещо ускладнюється, оскільки експресивність треба передавати відповідно до кожної особи співрозмовників. Це значить, відтворити тісний зв'язок між ними, а через індивідуальні риси їх мови передати настрої, почуття й переживання кожного. Зримість співрозмовників слухачі мають сприйняти "не тільки за змістом, а й за звуковими особливостями"¹.

Проте ні в якому разі не театралізувати діалогу, тобто не перевтілюватись в образи співрозмовників, як це закономірно роблять актори театру, не грати їх, а тільки на основі інтонаційних ознак їх мовлення (тональних, динамічних і темпоральних показників) подавати їх індивідуальності.

У третьому випадку читець закономірно бере на себе весь світ думок, почуттів, переживань і автора і дійових осіб. Дуже важливо тут уміти переходити від образу розповідача до дійових осіб, їх індивідуальностей. Для цього треба вміло користуватися всіма засобами виразності, особливо інтонаційними й іншими логічними й емоційними засобами виливу на читача.

Свої особливості читання має оповідь.

"Оповідь — своєрідна манера розгортання подій і змалювання образів у художньому творі від першої особи"¹. На відміну від розповіді, в оповіді письменник висвітлює певні події й образи не від себе, а від оповідача: "Синичка;" (1,42), "Червона квітка" (1,164), "У лісі" (2, 28), "Кулемет" (2,142), "Булочка" (3,8), "Новорічний подарунок" (3,155) та інші,

Щоб правильно прочитати оповідь, необхідно глибоко охарактеризувати образ оповідача: його вік, стать, характер, симпатії, антипатії, обставини, в яких він перебуває, і особливо його ставлення до тих подій і людей, про яких він (вона) оповідає. Проаналізувавши, наприклад, твір "У лісі" (2,28), ми бачимо оповідача — людину, пристрасно закохану в осінню лісову природу. Оповідач безпосередньо перебуває в лісі і захоплено, схвильовано оповідає про те, що його милує, чарує. І хоч невідомо, хто цей оповідач, завдання читця зрозуміле: ставши на його місце, передати слухачам схвильовану розповідь, захват, милування красою природи в лісі восени.

В оповідь може входити розгорнутий діалог: "Шматок пирога" (2, 51), "Кулемет" (2, 142). У таких випадках читець, ставши на місце оповідача, "знижує характерність мови дійових осіб за рахунок зростання характерності мови оповідача"⁸. Відтворювати індивідуальні риси мови дійових осіб настільки, наскільки це робиться в розповіді, немає потреби. Завдання читця не індивідуалізувати їх, а оповідати з яскраво вираженим ставленням до них: їх думок, намірів, настроїв, вчинків, переживань тощо. Таким чином, для експресії оповіді першорядне значення має мова оповідача, другорядне — мова дійових осіб; для експресії розповіді мова авторська і мова дійових осіб мають однаково важливе значення. До завдань читання оповідання в будь-якій формі викладу додамо такі зауваження: 1. Відносно сталий темп твору повинен бути не поспішний, поміркований, розрахований на вік молодшого школяра; 2. В процесі читання доцільно після кожного епізоду, частини робити тривалі паузи. Це дасть можливість дітям краще осмислити, пережити прочитане і підготуватися до слухання наступного епізоду чи частини